

РЕШЕНИЕ

№ 2302

гр. София, 21.03.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 175 СЪСТАВ, в публично заседание на осми март през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: ПЕТЪР ИВ. МИНЧЕВ

при участието на секретаря РОЗАЛИЯ ИВ. ГЕОРГИЕВА
като разглежда докладваното от ПЕТЪР ИВ. МИНЧЕВ Гражданско дело № 20211110126889 по описа за 2021 година

Съдът е сезиран с искова молба, подадена от Р. Л. Ц. срещу „Пенсионно осигурителна компания ДСК – Родина“ АД, с която е предявен осъдителен иск с правно основание чл. 170, ал. 1 КСО за сумата от **6400 лева** /след увеличение на иска, допуснато с протоколно определение от 08.03.2022г./, представляваща набрани суми по индивидуалната партида на Й Л Ц за допълнително задължително пенсионно осигуряване, ведно със законната лихва считано от 14.05.2021г. до окончателното изплащане на вземането.

Ищцата твърди, че е единствен наследник на своя брат Й Л Ц, починал на 17.09.2020 г. съгласно представено удостоверение за наследници. Между покойния й брат и ответното дружество бил налице договор за допълнително задължително пенсионно осигуряване, вследствие на който по индивидуалната партида на наследодателя била натрупана сумата от 6 400 лева. След смъртта на брат си, ищцата поискала от представителството на ответника в гр. Кюстендил изплащане на натрупаните суми на основание чл. 170 ал.1 КСО, но с писмо от 1180/28.04.2021 г. ответникът отказал плащане с аргумента, че ищцата не фигурира в кръга наследници, които могат да получат сумата съгласно разяснения, дадени от Комисията за финансов надзор. Ищцата счита, че отказът е незаконосъобразен, т.к. противоречал на чл. 17 от Конституцията на Република България, на разпоредбите на Закона за наследството и на Кодекса за социално осигуряване, освен това било налице дискриминационно третиране. Счита, че за нея са възникнали правата по чл.170 ал.1 КСО с оглед на което е предявеният осъдителен иск. Претендира разноски.

В срока по чл. 131, ал. 1 ГПК ответникът е подал отговор на исковата молба, с който оспорва предявения иск като неоснователен. Твърди, че наследодателят на ищцата бил осигурен в Универсален пенсионен фонд „ДСК-Родина“ и че именно там са постъпвали вноските за допълнително задължително пенсионно осигуряване. Сочи, че фондът се управлявал и представлявал от „Пенсионна осигурителна каса ДСК - Родина“ АД. Признава, че на 12.04.2021 г. е постъпила молба от ищцата за изплащане на средства, както и че с писмо с изх. № 1180/28.04.2021 г. е отказано изплащане на средствата. Излага, че към момента на настъпването на смъртта /17.09.2020 г./ действалата тогава редакция на чл.170 ал.1 от КСО предвиждала с наследствени права да се ползват само най-близките роднини – преживял съпруг и роднините по права линия – низходящи и възходящи, като при липса на

лица с наследствени права натрупаните средства се прехвърляли в пенсионния резерв. Счита, че ищецът не се явява правоимащо лице с наследствени права. Излага, че в този смисъл били и разясненията на Комисията за финансов надзор. Моли съда да отхвърли предявения иск. Претендира разноски.

Съдът, като взе предвид становището на страните и събраните по делото релевантни за правния спор доказателства, намира от правна и фактическа страна следното:

Исковата молба е редовна, а предявеният с нея иск е процесуално допустим.

По предявения иск в тежест на ищеца е да установи при условията на пълно и главно доказване следните правопораждащи вземането факти - настъпването на смъртта на наследодателя; осигуряването на наследодателя в УПФ „ДСК Родина“, управлявано и представлявано от ПОК „ДСК - Родина“ АД; размера на натрупаните средства по индивидуалната партида наследодателя; наличието на качество наследник, който да е сред кръга на правоимащите лица да получат средствата при настъпването на факта на смъртта.

В доказателствена тежест на ответника е да докаже възраженията си, както и плащане на процесната сума.

Страните не спорят и с обявения за окончателен доклад по делото съдът е обявил за безспорни и ненуждаещи се от доказване по реда на чл. 146, ал. 1, т. 3 ГПК следните обстоятелства: че Й Л Ц е починал на 17.09.2020 г. и негов единствен наследник е сестра му - ищцата Р. Л. Ц.; че Й Л Ц е осигуряван в УПФ „ДСК Родина“; че ищцата е поискала изплащане на натрупаните по индивидуалната партида на своя наследодател суми, и че с писмо с Изх. № 1180/28.04.2021 г. ответникът отказал плащане на ищцата.

Освен безспорния им характер, тези обстоятелства се установяват и от събраните по делото доказателства. От представения от ответника Договор за допълнително задължително пенсионно осигуряване в универсален пенсионен фонд „ДСК-Родина“ се установява, че на 15.07.2008г. между ответника ПОК „ДСК-Родина“ АД и Й Л Ц е сключен договор с предмет допълнително задължително пенсионно осигуряване на Й Ц в съответствие с Кодекса за социално осигуряване, Правилника за организацията и дейността на УПФ „ДСК-Родина“ и всички приложими нормативни актове, с право на осигурения на допълнителна пожизнена пенсия за старост след придобиване на право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, право на еднократно изплащане до 50 на сто от натрупаната по индивидуалната партида сума при получено решение от ТЕЛК за пожизнено загубена работоспособност над 70,99 на сто и право на еднократно или разсрочено изплащане на натрупаната по индивидуалната партида сума на наследниците – преживелият съпруг, възходящите и низходящите на осигуреното лице или на починалия пенсионер съобразно условията на кодекса и правилника.

От представеното от ищцата удостоверение за наследници на Й Л Ц се установява, че същият е починал на 17.09.2020г. и е оставил за свой единствен наследник своята сестра - ищцата Р. Л. Ц..

От приетата молба от 12.04.2021г., подадена от ищцата до ответника се установява, че същата е поискала изплащане на натрупаната по персоналната партида на Й Л Ц сума, а от отговора от 28.04.2021г. се установява, че ответникът е отказал да уважи молбата на ищцата с оглед приложимата редакция на чл. 170, ал. 1 КСО.

Ответникът също така не оспорва и от представената от него детайлна справка на сумите по индивидуалната партида на Й Л Ц се установява, че общият размер на натрупаната сума е 6472,72 лева, която покрива размера на исковата претенция. В тази насока следва да се посочи, че извършеното на 29.04.2021г. прехвърляне на тази сума в пенсионния резерв съгласно приложимата норма на чл. 170, ал. 3 КСО не освобождава ответника от отговорност в случай на основателност на претенцията, доколкото въпросът дали това прехвърляне е извършено законосъобразно при наличието на отправената от

ищката молба, е част от предмета на настоящото съдебно производство.

Спорът по делото се концентрира върху въпроса, дали ищката Р. Л. Ц. е правно легитимирана да получи изплащане на събраните средства по индивидуалната партида на своя брат. В тази насока съдът намира следното.

Съгласно действащата към датата на откриване на наследството на Й. Л. Ц. /17.09.2020г./ редакция на чл. 170, ал. 1 КСО /изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., бр. 64 от 2020 г., в сила от 18.07.2020 г./, при смърт на осигуреното лице на наследниците - преживелия съпруг, низходящите или възходящите, се изплащат еднократно или разсрочено натрупаните средства по индивидуалната му партида, като се спазват редът на наследяване и размерът на наследствените дялове, съгласно Закона за наследството. Със ЗИДКСО /обн. ДВ, бр. 19 от 5.03.2021 г./, текстът на чл. 170, ал. 1 КСО е изменен, като е предвидено сумите да се изплащат на наследниците на осигуреното лице по закон при съответно прилагане на чл. 3, чл. 4, ал. 1 и чл. 5 – 10а от Закона за наследството. Нормата е материалноправна, поради което нейното изменение няма действие за обществените отношения, възникнали преди датата на нейното влизане в сила, освен при изрично придадено от законодателя обратно действие. Такова обратно действие не е придадено с ПЗР на ЗИДКСО, поради което следва изводът, че към релевантната за възникване правата на ищката дата, законът е предвиждал ограничение на кръга от наследници, легитимирани да получат плащане на натрупаните по индивидуалната партида на наследодателя суми, като такива са били единствено низходящите, възходящите и преживелия съпруг на осигуреното лице, а не и наследниците му по сребрена линия, каквато се явява ищката.

Релевираните от ищката съображения, че следвало да се вземе предвид правната уредба, действала към датата на сключване на договора за допълнително пенсионно осигуряване, са неоснователни. За разлика от правото на наследствена пенсия по чл. 80 КСО, което представлява лично субективно право, възникващо пряко за наследника на осигуреното лице, правото на изплащане на натрупаните суми по индивидуалната партида на осигурено в УПФ лице представлява субективно материално право на самото осигурено лице, което е наследимо от лицата, посочени в чл. 170, ал. 1 КСО. Следователно правото на наследниците на осигурено по реда на допълнителното задължително осигуряване в УПФ лице да получат сумите по неговата индивидуална партида възниква вследствие на настъпилото наследствено правоприемство, а не пряко по силата на договорното правоотношение между пенсионния фонд и осигуреното лице. Наследственото правоприемство не води до встъпване на наследника в правоотношението с пенсионния фонд, а единствено до придобиване на включеното в наследствената маса вземане на наследодателя срещу фонда. Ето защо датата на сключване на договора за допълнително задължително пенсионно осигуряване е ирелевантна за възникването на правата на наследника – те, както всички други наследствени права, възникват от датата на откриване на наследството и законовата възможност определено лице да наследи тези права следва да бъде преценявана именно към тази дата.

Извън горното следва да се посочи още, че въпросът е без значение за правата на ищката, тъй като до изменението на нормата по силата на ЗИДКСО /обн. ДВ, бр. 19 от 5.03.2021 г./, не съществува законова редакция, която да позволява на всички наследници по закон на осигуреното лице, да наследяват натрупаните по индивидуалната му партида суми. Съгласно първоначалната редакция на чл. 170, ал. 1 КСО /в сила от 01.01.2000г./ при смърт на осигуреното лице на наследниците - преживелия съпруг (съпруга), низходящите и възходящите по права линия, се изплаща еднократно или разсрочено натрупаната сума по индивидуалната му партида. Според следващата редакция на нормата /изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г./, при смърт на осигуреното лице на наследниците, преживелия съпруг, низходящите или възходящите, се изплащат еднократно или разсрочено натрупаните средства по индивидуалната му партида, като се спазват редът на наследяване и размерът на

наследствените дялове, съгласно Закона за наследството. Според последната редакция на нормата преди изменението от 2021г. / Изм. - ДВ, бр. 64 от 2020 г., в сила от 18.07.2020 г./, при смърт на осигуреното лице на наследниците - преживелия съпруг, низходящите или възходящите, се изплащат еднократно или разсрочено натрупаните средства по индивидуалната му партида, като се спазват редът на наследяване и размерът на наследствените дялове, съгласно Закона за наследството. Видно от така извършената историческа съпоставка, липсва момент в периода от време между 2000г. и 2021г., в който законът да е позволявал на наследниците по сребрена линия на осигуреното лице да придобият по наследяване сумите по индивидуалната партида в УПФ. Във всички редакции на нормата кръгът от легитимирани наследници е изрично определен - преживелият съпруг, низходящите или възходящите на осигурения. В този смисъл развитите от ищцата съображения относно характера на издадените от КФН указания по прилагане на нормата са неотносими.

Неоснователни са и оплакванията, че отказът на ответника да изплати сумите на ищцата представлявал административен акт, какъвто ответникът нямал правомощия да издава. Правоотношението по договора за допълнително задължително пенсионно осигуряване се развива между частноправни субекти, поради което има характера на гражданско правоотношение с елементи на административна регулация. Ответното дружество не е административен орган по смисъла на пар. 1, т. 1 от ДР на АПК и издаденото от него писмо, с което отказва да уважи искането на ищцата за изплащане на сумите по индивидуалната партида, представлява волеизявление на частноправен субект във връзка с искането за изпълнение на договорните му задължения, а не индивидуален административен акт.

Относно релевираните от ищцата твърдения за противоречие на чл. 170, ал. 1 КСО /в приложимата редакция/ с нормата на чл. 17, ал. 1 от Конституцията на Република България съдът намира следното. Съгласно изричната норма на чл. 149, ал. 1, т. 2, вр. ал. 2 КРБ, произнасянето по искане за установяване на противоконституционност на законите е сред изключителните правомощия на Конституционния съд. Гражданските съдилища, като правоприлагащи органи, са задължени разглеждат и решават делата според точния смисъл на законите /чл. 5 ГПК/. Инцидентният съдебен контрол на гражданските съдилища се отнася единствено до валидността и законосъобразността на административните актове, а не и до конституционността на законите. Този принцип намира своето основание в принципа за разделение на властите, а също така и в необходимостта законите да имат еднакво приложение по отношение на всички правни субекти, вместо да бъдат инцидентно и ad hoc обявявани за противоконституционни по отношение на конкретни лица и във връзка с конкретни правоотношения. Отклонение от този принцип е налице в няколко насоки – на първо място правоприлагащият орган е длъжен да не приложи разпоредба на заварен закон /приет преди действащата Конституция/, ако тя противоречи на Конституцията /пар. 3, ал. 1 от ПЗР на КРБ/. На следващо място съдът е длъжен да прилага законите според общия им разум, когато те са непълни, неясни и противоречиви, а при липса на законова уредба – да се основе на основните начала на правото, обичая и морала /чл. 5 ГПК/.

В настоящата хипотеза Кодексът за социално осигуряване е в сила от 01.01.2000г. и същият не представлява заварен закон по смисъла на пар. 3, ал. 1 от ПЗР на КРБ. Също така процесните обществени отношения, предмет на настоящото дело, са регулирани с изрична правна норма – чл. 170, ал. 1 КСО, която в приложимата редакция е напълно ясна и безпротиворечива. Същевременно нормата на чл. 17, ал. 1 КРБ не урежда конкретно правило за поведение, чието пряко приложение би довело до колизия и съмнение за противоконституционност на нормата от Кодекса. Правото на наследяване не е неотменимо гражданско право и неговата конституционна защита не води до извода, че Конституцията забранява то да бъде ограничавано чрез законови норми, когато това е необходимо с оглед характера на регулираните обществени отношения. Примери в тази насока са нормите на чл.

9а ЗН относно наследяването на реституирани имоти и чл. 10 ЗН, която ограничава възможността за наследяване по право на заместване на наследници по сребрена линия. Такъв пример е и нормата на чл. 170, ал. 1 КСО в приложимата редакция, при която законодателят е приел, че общественият интерес от попълване на пенсионния резерв на държавното обществено осигуряване следва да вземе превес над частния интерес на наследниците на осигуреното лице по сребрена линия, за които в правната теория и съдебната практика трайно се приема, че имат по-непряка връзка с наследодателя спрямо низходящите, възходящите и преживелия съпруг. Следователно законовото ограничение на правото на наследяване не е самоцелно, а дали в случая общественият интерес наистина следва да бъде предпочетен, е въпрос извън компетентността на съда като правоприлагащ орган.

Ето защо съдът намира, че при действието на чл. 170, ал. 1 КСО /изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., бр. 64 от 2020 г., в сила от 18.07.2020 г./, ищцата като сестра на починалото осигурено лице, не е легитимирана да получи плащане на натрупаните суми по индивидуалната партида на наследодателя в УПФ. Предявеният иск е неоснователен и следва да бъде отхвърлен изцяло.

По разноските.

При този изход от спора, право на разноски има единствено ответникът. Същият е сторил разноски за адвокатско възнаграждение в размер на 650 лева, платено изцяло по банков път съгласно представения договор за правна защита и съдействие и вноси бележки, претендира и юрисконсултско възнаграждение в размер на 500 лева. По отношение на претенцията за присъждане на юрисконсултско възнаграждение съдът намира, че по аргумент от чл. 78, ал. 1 ГПК, страната има право на разноски само за един процесуален представител в рамките на едно производство, независимо дали се касае за адвокат или юрисконсулт. След като по делото са налице доказателства за упълномощен адвокат, който е представлявал ответника в производството, на ответника следва да бъдат присъдени само сторените разноски за възнаграждението му, а не едновременно адвокатско и юрисконсултско възнаграждение, независимо от това колко и какви процесуални представители са защитавали ответника на различни етапи от производството. Ето защо на ответника следва да бъдат присъдени разноски в размер на 650 лева. Релевираното от ищеца възражение за прекомерност е неоснователно, тъй като възнаграждението е в съответствие с минималния размер, уреден в чл. 7, ал. 2, т. 2 НМРАВ.

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ предявения от Р. Л. Ц., с ЕГН: *****, с адрес: гр. София, кв. „Суходол“, ул. „Траян Танев“ № 11, срещу „Пенсионно осигурителна компания ДСК – Родина“ АД, с ЕИК: 121507164, със седалище и адрес на управление: гр. София, бул. „Александър Стамболийски“ № 101, МОЛ София Тауър, ет. 4, осъдителен иск с правно основание чл. 170, ал. 1 КСО за сумата от 6400 лева, представляваща набрани суми по индивидуалната партида на Й Л Ц за допълнително задължително пенсионно осигуряване в универсален пенсионен фонд, ведно със законната лихва считано от 14.05.2021г. до окончателното изплащане на вземането.

ОСЪЖДА Р. Л. Ц. да заплати на „Пенсионно осигурителна компания ДСК – Родина“ АД на основание чл. 78, ал. 3 ГПК сумата от **650 лева**, представляваща сторените по делото разноски.

Решението подлежи на обжалване пред Софийски градски съд в двуседмичен срок от връчването му страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____